

AARDRIJKSKUNDIG

17060/3

WOORDENBOEK

DER

NEDERLANDEN,

BJEENGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

DERDE DEEL.

CEN D.

Te Gorinchem, bij
JACOBUS NOORDUYN.

1841.

DELLI of DILL, plaats in *Oost-Indië*, op het eil. *Timor*, tot de *Zuidwestereilanden van Banda* behoorende; met eene reede en een Portugeesch kantoor.

DELLY, kon., st. en riv. in *Oost-Indië*, op het *Sundasche eil. Sumatra*. Zie DELI.

DELMINA, fort in *Afrika*, in *Opper-Guinea*. Zie ELMINA.

DELMINA, voorn. buit. in het *Goregt*, prov. *Groningen*, $1\frac{1}{2}$ u. Z. O. van *Groningen*, $\frac{1}{4}$ u. W. van *Westerbroek*, $\frac{1}{2}$ u. van *Engelbert*, waartoe het behoorde, aan het *Winschoterdiep*. Het huis is in het jaar 1852 gesloopt; ter plaatse, waar het gestaan heeft, ziet men thans weiland. Voorheen stond er een klein huis, toen HENDRIK WOORTMAN, Zoon van PIETER WOORTMAN, Directeur-Generaal van de Kust van *Guinea*, er in 1779 een nieuw huis bouwde en eene kleine buitenplaats aanlegde, waaraan hij den naam gaf van DELMINA, naar het fort van dien naam, in *Opper-Guinea*.

DELPHENSIS PORTUS, Lat. naam van de st. DELFHAVEN, in *Schieland*, prov. *Zuid-Holland*. Zie DELFHAVEN.

DELPHI en DELPHIUM, Lat. namen van de st. DELFT, in *Delfland*, prov. *Zuid-Holland*. Zie DELFT.

DELSTRAHUIZEN, d, prov. *Friesland*. Zie DELFSTRAHUIZEN.

DELT, DELTE of DELTHE, zeer oude stroom, nu slechts een maar of scheepvaart voor kleine korenschepen, in *Hunsingo*, prov. *Groningen*.

Zij ontstaat tusschen *Uskwert* en *Warffum*, bij den ouden dijk, alwaar vroeger eene sluis lag, de *Oude-Zijl* genaamd, maar die, ten gevolge van opslibbing der buitengronden, hare werking verloor en gedempt werd, zoodat drie deelen van dit *Ooster-Nije-Zijlvest*, in het jaar 1458, onder de *Winsumer- en Schaphalstersluizen* kwamen.

De DELT is de scheiding tusschen de gemeenten *Warffum* en *Uskwert*. Nadat zij op den oosteroever het *Helwerdermaar* opgenomen heeft, scheidt zij de gemeenten *Warffum* en *Kantens*. Vervolgens ontlast zich op dienzelfden oever het *Koksmaar* in de DELTE, en een weinig zuidelijker ook het *Stitswerdermaar*, met eene westelijke rigting. De DELT stort zich bij *Scheeftil*, een weinig N. van *Menkeweer*, in de *Trekvaart naar Warffum*.

DELWIJNEN, heerl. in den *Bommelerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, arr. *Tiel*, kant. *Zalt-Bommel*, gem. *Kerkwijk*.

Zij bevat den *Polder van Delwijnen* en eenige uiterwaarden en daarin het d. *Delwijnen* benevens de buursch. het *Rot*, beslaat eene oppervakte van 599 bund. 7 v. r., telt 40 h. en 230 inw., die allen hun bestaan vinden in den landbouw en veeteelt.

De inw., die allen Herv. zijn, behooren tot de gem. van *Bruchem-Kerkwijk-en-Delwijnen*. Men heeft in deze heerl. geen school maar de kinderen genieten te *Kerkwijk* onderwijs. Deze heerl. werd vroeger bezeten door de Barons de COCK VAN DELWIJNEN, thans is zij een eigendom van MEVROUW O. L. F. BARONNESSE VAN NAGELL, geb. Gravinne VAN BENTINCK, wonende op het kasteel te *Neder-Hemert*.

Het d. DELWIJNEN ligt $\frac{1}{2}$ u. Z. W. van *Tiel*, $1\frac{1}{2}$ u. Z. ten W. van *Zalt-Bommel*, $\frac{1}{2}$ u. N. ten W. van *Kerkwijk*. Het is een zeer oud, weleer aanzienlijk d., doch thans zeer verminderd, zoodat het zelfs geene kerk heeft. Vroeger moeten hier onderscheidene kasteelen gestaan hebben, alsmede een klooster der *Tempelieren*, waarvan de bewoners hier allen, even als elders, in eenen nacht zouden om het leven gebragt zijn, behalve een, welke zich niet in het klooster maar bij een ontuchtig vrouwspersoon bevond. De plaats, waar dit klooster zoude gestaan

hebben en waar tegenwoordig niets meer te zien is dan de hooge heuvels, op welke het klooster vroeger stond, draagt nog den naam van Keeläf.

DELWIJNEN (POLDER-VAN-), pold. in den *Bommelerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrict*, arr. *Tiel*, kant. *Zalt-Bommel*, gem. *Kerkwijk*; palende N. aan den Polder van Gameren, O. aan de Polders van Bruchem en Kerkwijk, Z. aan de Polders van Amerzoden en Well, W. aan de Polders van Well en Aalst.

Deze pold. beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 599 bund. 7 v. r., waaronder 572 bund. 3 v. r. 13 v. ell. schotbaar land. Er ligt daarin eene huurs. het Rot en bevat in het geheel 26 woningen, onder welke 12 boerenhofsteden. Het land wordt door een molen op de rivier de Maas, van het overtollige water ontlast, terwijl een afzonderlijk gedeelte van dezen pold. de Riemer genaamd, gemeenschappelijk met een gedeelte van den Polder van Well, door den molen van Neder-Hemert ontlast wordt. Het polderbestuur bestaat uit twee Poldermeesters, geadsisteerd door eenen Secretaris, die te gelijk Ontvanger der dorps-polderlasten is.

DEMAK of DAMAK, riv. in *Oost-Indië*, op het *Sundasche eil. Java*, resid. *Samarang*, eene der zuiverste van Java.

Zij ontstaat in de resid. *Soerakarta*, komt voorts, met eene oost-noordoostelijke rigting, in de resid. *Samarang*, waar zij, omtrent 2 m. boven Salatiga, met een zwaar gedruisch, tusschen de klippen en bergen doorstroomt, voorts splitst zij zich beneden Demak in twee armen, van welke de regter den naam van Djavana aanneemt, terwijl de linker onder den naam van DEMAK zich met eenen noordwestelijken loop in de *Zee van Java* ontlast. — Zij is op eenigen afstand van hare monding bevaarbaar.

DEMAK of DAMAK, reg. in *Oost-Indië*, op het *Sundasche eil. Java*, resid. *Samarang*, in het Noord-oostelijke der resid. Tot dit reg. behooren de distr. Demak, Wierosarie en Wedoony.

Dit reg. is eene vlakke, vruchtbare en met vele rivieren doorsnedene landstreek, waar men een goede hoeveelheid Europesche granen, peul- en en andere vruchten tot eigen gebruik verbouwd. Ook heeft men er zeer geschikte plaatsen om zout te winnen.

DEMAK of DAMAK, dist. in *Oost-Indië*, op het *Sundasche eil. Java*, resid. *Samarang*, reg. *Demak*. Er wordt kwikzilver gevonden, hoewel in eene geringe hoeveelheid.

DEMAK of DAMAK, st. in *Oost-Indië*, op het *Sundasche eil. Java*, reg. en distr. *Demak*, aan de Demak, 3 palen van *Djebor*, 6 van *Wonnokerto*, 16 van *Samarang*, 194 van *Soerabaija*, 383 van *Batavia*, 599 van *Banjoewangie* en 463 van *Anjer*.

Deze voor buitengewoon oud gehouden stad, was in het begin der achttiende eeuw bewoond door 5000 Javaansche huisgezinnen. Vroeger hadden de Nederlanders er eene houten vesting, Goed-Begin geheeten.

Zij is gedenkwaardig door de nederlaag en de dapperheid der Nederlandsche vrijwilligers in het begin van den vijfjarigen oorlog tegen DIEPO NEGORO.

DEMEN of DEEMEN, d. in het *Land van Ravestein*, prov. *Noord-Brabant*, arr. en 3 u. N. O. van 's *Hertogenbosch*, kant. en 2 u. N. W. van *Grave*, gem. *Dieden-Demen-en-Langel*, 20 min. Z. O. van *Dieden*; met 500 inw., die meest in den landbouw hun bestaan vinden.

De inw., die allen R. K. zijn, maken met die van Neer-Langel eene par. uit, welke tot het vic. van 's *Hertogenbosch* behoort, door